

Nisel il-kliem

BEBBUX, LULA, LAWŻAR

Dr. Dessoulavy jara fl-ewwel kelma li, kif qalulu mgħallmin il-għarbi Tunes tingħad hemm ukoll, "most likely a variant of bābūg (a slipper) [applied to the snail's shell]. Imma *bebbux* ma għandha x'taqsam xejn ma bābūg. Destaing jagħtiha bħala *bellelux* fix-xogħol tiegħu "Etude sur le dialecte des Aït Seghrouchen" u sew sew bħal fil-Malti (bebbux=escargots), bebbuxa n. d'unitè) fix-xogħol l-ieħor tiegħu "Textes Arabes en Parler des Chleuhs du Sous (Maroc)."

Iż-żewġ kelmiet l-oħra mhumie x'carri daqshekk. Illum *lul* (guaio, malanno—Caruana) u *lula* qajla jinstemgħu, jekk jinstemgħu xejn. Dil-kelma tidhōl f'għajdut bħal "Kulhadd għandu xi lula" jew fit-theddid "Lula għalikom jekk ma tisimgħux minni!"

Ma' l-ewwel daqqa ta' għajn il-kelma *lula* bil-kemm ma tistgħajjlhiex il-Latina *luella* jew *luela(ae)* li tfisser: an expiation, a punishment. Qabbel Lukrezju 3, 1015: *scelerisque luela carcer.*

Imma jien naħseb li dil-kelma hi Maltija safja; mibnija minn żewġ bċejjeċ imwaħħdin, l-artiklu *il-* u l-isem *għul*, mill-għarbi *Għawl* jew *Għawla*. Mela *lul*=il-għul, *lula*=il-għula. Fil-Għarbi *għawl* tfisser "a painful affair, weeping, lamentation (Hava)" u *għawla* "crie, lamentation pour implorer le secours" (Kazimirski). Fil-Għarbi, bħal fi lsienna (*għawl*) tiffad-dem f'għajdut ta' theddid. Bħalkieku "Għawlaka" bil-Malti il-għul għalik, u, kif inxorbot, *lula* għalik! (Malheur à toi: Kazimirski) jew *għawla* fulan: (woe to him! (Hava) bil-Malti *lula* għal flien!

U ma tridx wisq biex tifhem kif l-artiklu nxorob biċċa waħda mal-kelma. Fil-Malti *għ* ma għadhiex titleħhen, il-kelma għalhekk sfat ul, bl-artiklu mwaħħal magħha, tat *lul*.

3) *Lawżar*: Kif iġħid Caruana, dil-kelma tfisser "mercantuccio di strada, piccolo dettagliatore ambulante di tele e drappi." Jista' jkun li mhix Maltija safja, imma jekk hi Maltija, għandha mnejn hi mibnija minn żewġ bċejjeċ, bħal ta' qbilha, mill-artiklu *il-* u l-isem *awżar*. Fil-Għarbi 'awżar' hu l-għadd l-imkattar ta' Ważir (Kazimirski); u ta' Ważr (Wortabet). Bħala l-għadd l-imkattar ta' Ważir tfisser "Celui qui est chargé d'un fardeau" (Kazimirski) bil-Malti, bniedem mgħobbi b'sorra, u, bħala l-għadd l-imkattar ta' ważr, tfisser *burdens, loads* minn ważara "to carry burdens (Wortabet).

Tgħid *lawżar* hu msejjaħ hekk il-għaliex jigri mat-triqat imgħobbi bix-xoqoq jew, għax imqabbad ma' sidu biex iġħinu? Jekk inhu hekk għandna l-għadd l-imkattar mibdul ma' l-għadd il-farrad; taħwid li jista' jsir, meta s-sens ewlieni tal-kelma jibda jintilef!

Imma qabbel ukoll il-kelma Taljana '*lazzaro*' li fin-Naplitan, kif iġħid Zingarelli fid-dizzjunarju tiegħu, tfisser *straccione, briccone, facchino, villano, ineducato*.